

» stat, ut obediatur ab aliis. Denique protector Ecclesiae nullatenus
 » dimiuit libertatem Ecclesiae. Ejus protectio non foret auxilium,
 » sed jugum latens Ecclesiae, si potius vellet determinare Ecclesiam,
 » quam determinari ab Ecclesia. Hoc exitiali excessu Anglia rupit
 » unitatis sacrum vinculum, dum regem, qui solum fuerat protec-
 » tor, constituit in caput Ecclesiae. »

(1) Vid. instructionem pastorem Arch. Paris. de Beaumont de turbis Galliae.
 Ex editione Augustana A. 1757, n. 56.

CAPUT VII.

*Demonstrato sacrae potestatis subjecto praecipua illius
 objecta considerantur, atque inprimis causae fidei
 ac divini juris.*

ARGUMENTUM.

CCCLXX. Ordo tractationis.
 CCCLXXI. Unitas fidei, objectum po-
 testatis sacrae.
 CCCLXXII. Dein sacrae scripturae.
 CCCLXXIII. Traditiones.
 CCCLXXIV. Symbola fidei: doctrinae
 et libri.

CCCLXXV. Modus procedendi in cau-
 sis juris divini.
 CCCLXXVI. Praecipuae in iis partes
 sunt Rom. Pontificis.
 CCCLXXVII. Jura episcoporum.
 CCCLXXVIII. Advocatorum Ecclesiae.

§. CCCLXX.

DESCRIPSIMUS hoc libro notionem sacrosanctae Ecclesiae, quasque a divino auctore suo accepit, singulares proprietates: sacrae dein potestatis institutionem in Petro atque apostolis factam, ejusque ad istorum successores propagationem: delineavimus hierarchiam ordinis ac jurisdictionis; ex qua dein subjectum potestatis sacrae publicae et rectoriae palam fecimus: denique ambigua ac falsa principia deteximus, quae tum subjecto illi, tum exercitio sacrae potestatis obesse possent. Ordo igitur naturalis poscit, ut praecipua spectentur objecta, circa quae potestas illa se exerit, utque speciatim indicetur, quae in particularibus causis et negotiis Ecclesiae expediendis partes sint summi Pontificis, corporis totius

hierarchici, episcoporum singulorum, denique advocatorum Ecclesiae.

§. CCCLXXI. Maximi in Ecclesia momenti est causa fidei, ejusque puritas et integritas, ne quid scilicet, quod de fide divina non est, in numero dogmatum censeatur, aut quod reipsa est de fide divina, detrahatur. Ac duae sunt generales de fidei causis veritates: *prima*, una unica est fides, qua salus obtineri potest: *secunda*: hanc ipsam veritatem: *una unica est fides, qua salus obtineri potest*, Ecclesia Romano-Catholica, semper docuit, docendique jus et obligationem a Deo impostam habet, cui nulla humana potestas jure refragari potest.

(a) *Unus Dominus, una fides, unum baptisma* (1), aeternae veritatis effatum est. Unde ex formula Tridentina publice profite-
 mur: *hanc veram catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest etc.*: et symbolum, quod Athanasio inscribitur, ita concludimus: *haec est fides catholica; quam nisi quisque fideliter, firmiterque crediderit, salvus esse non poterit.*

(b) Hanc ipsam veritatem in Ecclesia catholica semper publiceque praedicatam, ipsoque usu patefactam et confirmatam fuisse, testantur infinita anathemata in eos excussa, qui vel uni articulo catholicae professionis contradicere ausi sunt. Non censebatur Ecclesiae membrum, qui fidei, quam Ecclesia profitebatur, non tenacissime adhereret; ac episcopi ante consecrationem publice interrogabantur, publiceque profiteri solebant, se credere, nullum extra Ecclesiam salvum (2). Nulla in fidei negotio transactio, nulla dissimulatio, nulla pax agnoscebatur legitima. Perpetua erat divisio ac segregatio orthodoxorum ab heterodoxis; ac manifeste perspiciebant orthodoxi, si vel una secta aliter sentientium admitteretur in gremium, omnes alias pari jure admittendas esse (3).

(1) *Ephes. IV, v. 5.*

(2) Vid. T. III. operum S. Leonis, edit. Venetae in documentis juris canonici veteris. n. III. de statutis antiquis Ecclesiae ex praestantissimis MSS. collectionibus editis. p. 654.

(3) Elegans inprimis est locus Gelasii P. in epist. ad Anastasium Imp. « Una est, inquit, christiana fides, quae est catholica. Catholica autem veraciter illa est, quae ab omnium perfidorum, atque ab eorum successoribus consortibus sincera, pura, immaculata communionem divisa est. Alioquin non erit divinitus mandata discretio, sed miseranda confusio. Nec ulla causa jam superest, si hoc in quolibet contagio voluerimus admittere, ne cunctis haeresibus aditum, januamque pandamus: qui enim in uno offenderit, omnium reus est; (Jac. II, v. 10.) et qui minima spernit, paulatim decedit. » (Eccli. XIX, v. 1.) Ait

dein ad imperatorem, se non negligere pacem, quod ipsi vitio dabatur ab Euthychianis, eorumque fautoribus, quibuscum decertandum ipsi erat, sed, « precor te, inquit ad imperatorem, quem suavissimis verbis alloquitur, precor te, » cuiusmodi debeat esse pax ipsa, non utcumque, sed veraciter christiana, mente libremus; quomodo enim potest esse pax vera, cui caritas intemerata defuerit? » caritas autem, qualiter esse debeat, nobis evidenter per Apostolum prædicatur, qui ait: *et caritas de corde puro, et conscientia bona, et fide non ficta.* » I. Tim. I, v. 5. quomodo, quæso te, de corde erit puro, si contagio inficiatur » externo? quomodo de conscientia bona, si pravis fuerit, malisque commixta? » quemadmodum fide non ficta, si maneat sociata cum perfidis? »

§. CCCLXXII. Divinæ scripturæ ac traditiones fontes sunt dogmatum fidei, divinique juris; at cum homines, quos Paulus *subversos*, Princeps vero apostolorum *instabiles et indoctos* appellat, genuinos hosce fontes pravis opinionibus inficere conarentur, atque ad *suam ipsorum perditionem depravare* (1); necesse fuit, ut Ecclesia, quæ divini depositi custos est, suam in iis vindicandis, pureque conservandis auctoritatem et potestatem exereret; quemadmodum nullo non tempore exercuit. Ac sacrosancta Tridentina synodus *fontem omnis ac salutaris veritatis, et morum disciplinæ* contineri affirmat *in libris scriptis, et sine scripto traditionibus*; unde omnes intelligant, *quibus potissimum testimoniis ac præsiidiis in confirmandis dogmatibus et instaurandis in Ecclesia moribus esset usura.* De S. Scripturis sequentia maxime statuit (2):

(a) Posita, ut dixi, atque asseverata verbi divini scripti existentia canonem librorum V. ac N. T. adscribit, *ne cui dubitatio suboriri possit, quinam sint, qui ab ipsa synodo suscipiuntur...* additque: *si quis autem libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia catholica legi consueverunt, et in veteri vulgata latina editione habentur, pro sacris et canonicis non susceperit, ... anathema sit.*

(b) Deinde de versione atque editione sacrarum scripturarum ita decernit: *eadem sacrosancta synodus considerans, non parum utilitatis accedere posse Ecclesiæ Dei, si ex omnibus latinis editionibus, quæ circumferuntur, sacrarum librorum, quenam pro authentica habenda sit, innotescat; statuit et declarat, ut hæc ipsa vetus et vulgata editio, quæ longo tot sæculorum usu in ipsa Ecclesia probata est, in publicis lectionibus, disputationibus, prædicationibus et expositionibus pro authentica habeatur; et ut nemo illam rejicere quovis prætextu audeat, vel præsumat.*

(c) Sed nihil æque necessarium est, quam ut hominum dissolutorum, ac doctrinæ laudem ambientium licentia in rebus sacris et sacrarum scripturarum *interpretatione legitima potestate coerceatur.* *Ad coercenda petulantia ingenia decernit* (SS. Synodus) *ut nemo suæ prudentiæ innixus, in rebus fidei et morum, ad edificatorem doctrinæ christianæ pertinentium, sacram scripturam ad suos sensus contorquens, contra eum sensum, quem tenuit, et tenet sancta mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu et interpretatione Scripturarum sanctarum, aut etiam contra unanimum consensum patrum, ipsam scripturam sacram interpretari audeat; etiamsi hujusmodi interpretationes nullo unquam tempore in lucem edendæ forent.* Idem exprimit professio Tridentina fidei a Pio IV. edita. Addit S. Synodus saluberrimas cautiones ac regulas contra auctores et impressores librorum de rebus sacris, qui putant *sibi licere; quidquid libet*; quæ quidem pestis Lutheri tempore dirum in modum diffusa, nostra iterum ætate invaluit.

(d) Scripturæ sacræ omni sane veneratione dignissimæ non modo contra errores fidei, morumque, verum contra alia etiam genera impietatis defendendæ erant Ecclesiæ auctoritate. Unde eadem S. Synodus *temeritatem illam reprimere volens, qua ad profana quæque convertuntur, et torquentur verba et sententiæ sacræ scripturæ, ad scurrilia scilicet, fabulosa, vana, adulationes, detractiones, superstitiones, impias et diabolicas incantationes, divinationes, sortes, libellos etiam famosos; mandat et præcipit ad tollendam hujusmodi irreverentiam et contemptum, ne de cetero quispiam quomodolibet verba scripturæ sacræ ad hæc et similia audeat usurpare; ut omnes hujus generis homines, temeratores et violatores verbi Dei, juris et arbitrii pænis per episcopos coerceantur.*

(e) Superest, ut, quid de lectione S. Scripturarum, qua multi in perniciem suam aliorumque usi jam sunt, Ecclesia pro potestate sua divinitus concessa statuerit, indicemus. Anno 1562, die 26 Febr. S. Synodus sess. XVIII. quæ erat secunda sub Pio IV. in hunc modum edixit: *cum omnium primum animadverterit* (S. Synodus) *hoc tempore suspectorum ac perniciosorum librorum, quibus doctrina impura continetur, et longe lateque diffunditur, numerum nimis excrevisse; ... censuit, ut delecti ad hanc disquisitionem patres de censuris librisque, quid facto opus esset, diligenter considerarent, atque etiam ad eandem sanctam Synodum suo tempore referrent.* Cum deinde huic operi ab iis, qui delecti fuerant, extrema manus fuisset imposita, nec tamen ob librorum varietatem et multitudinem distincte et commode posset a S. Synodo judicari; præcepit a. 1563, die 4 Dec. *ut, quidquid ab illis præstitum est, sanctissimo Romano Pontifici exhibeatur: ut ejus judicio atque auctoritate terminetur, et evulgetur* (3).

(f) Anno dein 1564, die 24 Martii Pius IV Indicem librorum prohibitorum cum certis ac saluberrimis regulis edidit; in his re-

gula IV. ita habet : cum experimento manifestum sit , si sacra Biblia vulgari lingua sine discrimine permittantur , plus inde ob hominum temeritatem detrimenti , quam utilitatis oriri , hac in parte iudicio episcopi , aut inquisitoris stetur , ut cum consilio parochi vel confessarii Bibliorum a catholicis auctoribus versorum , lectionem in vulgari lingua eis concedere possint , quos intellexerint , ex huiusmodi lectione , non damnum , sed fidei atque pietatis augmentum capere posse ; quam facultatem in scriptis habeant . Qui autem absque facultate ea legere , seu habere præsumserit , nisi prius Bibliis ordinario redditus , peccatorum absolutionem percipere non possit . Adduntur quædam de bibliopoliis et regularibus .

(g) Facultatem episcoporum , inquisitorum , et regularium superiorum restrinxerat Clemens P. VIII. edito decreto a. 1585 , die 5 Jan. Sed in indice recognito atque edito a. 1748 , sub Benedicto XIV. extat additio : Quodsi huiusmodi bibliorum versiones vulgari lingua fuerint ab apostolica sede approbatæ , aut editæ cum annotationibus desumptis ex sanctis Ecclesiæ patribus , vel ex doctis , catholicisque viris , conceduntur . Decret. sacr. congr. ind. 13 , Jun. 1757 .

(1) II. Petr. III , v. 16 .

(2) SS. concil. Trid. Sess. IV .

(3) Ib. Sess. XXV. Decret. de Indice Libr.

§. CCCLXXIII. Pro tuenda divinarum traditionum vi et auctoritate contra veteres jam hæreticos depugnare debuit Ecclesia ; litem enim de illis jam intenterant Ariani (1) , dein Pelagiani , Nestoriani quoque , ut meminit concilium Ephesinum , aliique . Duplex de illis videtur quæstio moveri posse ; prima est juris quæstio , an , si veræ ac genuinæ extent traditiones , pari cum scripturis auctoritate gaudeant ; quæ res difficultatem non habet , etsi nonnulli subdubitare visi sint (1) . Altera est quæstio facti , sed divini , quæ proinde ad jus quoque divinum positivum referri debet , utrumne extent reipsa traditiones divinæ . SS. concilium Tridentinum geminum confessionis fidei fundamentum posuit , libros scriptos , ac sine scripto traditiones ; ac duo decedit :

(a) Extare re ipsa divinas traditiones : SS. Synodus.. perspicuens hanc veritatem et disciplinam contineri in libris scriptis , et sine scripto traditionibus , quæ ipsius Christi ore ab apostolis acceptæ ,

aut ab ipsis apostolis Spiritu Sancto dictante quasi per manus traditæ ad nos usque pervenerunt .

(b) Alterum est : SS. Synodus... omnes libros tam V. quam N. Testamenti... nec non traditiones ipsas , tum ad fidem , tum ad mores pertinentes , tanquam vel oretenus a Christo , vel a Spiritu Sancto dictatas , et continua successione in Ecclesia catholica conservatas , pari pietatis assensu ac reverentia suscipit , et veneratur... Qui libros ipsos integros... pro sacris et canonicis non susceperit ; et traditiones prædictas sciens et prudens contemserit , anathema sit (3) .

(1) S. Augustin. L. I , contra Maxim.

(2) Pallavic. hist. conc. Trid. P. I , L. VI , C. XIV , n. 3 .

(3) SS. conc. Trid. Sess. IV. Auctor principiorum juris publici eccles. ait , synodum Tridentinam in diversis capitulis ad traditionem provocasse , nempe Sess. VI , C. 8. Sess. XIII , C. 8. Sess. XIV , C. 1. Sess. XXII , C. 4 et 9. Recte id quidem . Sed addit : « ipsa operis arduitas vetuit , quo minus a patribus » concilii exhiberetur completus omnium traditionum catalogus , discernens traditiones genuinas a spuris , atque ob id nimium in petendo fuisse Molinæum , » qui indicem omnium traditionum postulasset ; cum hic duorum mensium spatio » confici haud potuerit . » Sed totum id nugatorium est . Novit sane Ecclesia , quæ dogmata , quove sensu amplectatur ; at opus non est , ut omnia , quæ excoqui possunt , errorum deliramenta , omnes conclusiones falsas , pravæ verbi divini interpretationes , et ineptas dogmatum explicationes noscat . Si quæ hæreses erumpant , quas condemnari necesse sit , eas condemnabit tanquam sacræ traditioni contrarias , ut proinde sacrarum traditionum tam parum numerus iniri possit , ac oppositorum fidei errorum , aut falsarum ex fidei capitibus deductarum conclusionum . Ob quam causam necesse fuit , ut salva fide apostolica fidei symbola aliis atque aliis additamentis et declarationibus aucta proferri debuerint ; de quibus symbolis deinceps dicendum est .

§. CCCLXXIV. Depositum fidei , doctrinæque cœlestis pastoribus Ecclesiæ a Christo creditum est : hos prædicare iussit , eosque audiendi obligationem imposuit fidelibus : hi nobis verbum locuti sunt , inquit S. Damascenus , non homines laici . Iisdem adfuturum se Christus promisit usque ad consummationem sæculi : neque portæ inferi contra Ecclesiam prævalebunt ; quia supra petram ædificata est . Hanc potestatem pastores nullo non tempore exercuerunt inspiciendo , et examinando doctrinas de rebus sacris , iudicando , approbando , condemnando et ipsas doctrinas et doctores , ferendo leges , præscribendo professionem catholicæ fidei , prohibendo libros , quæque sunt sexcenta istius generis . Huc ergo referuntur .

(a) Symbola fidei , seu breves summulæ præcipuorum fidei arti-

culorum auctoritate pastorum Ecclesiae confectae, haeresibus oppositae, fidelibus praescriptae. Sex omnino sunt celebriora. I. Symbolum apostolorum. II. Concilii Nicæni, quo magis declaratur divinitas Jesu Christi contra arianos. III. Concilii Constantinopolitani I. IV. S. Athanasii vel alterius doctoris catholici, non tam per modum professionis fidei, quam doctrinae et instructionis compositum; quia tamen integram fidei veritatem ejus doctrina breviter continet, auctoritate summi Pontificis est recepta, ut quasi regula fidei habeatur (1). Ejus initium est hoc: *quicumque vult salvus esse, ante omnia opus est, ut teneat catholicam fidem*. V. Concilii Lateranensis IV. sub Innocentio III, quo clarius explicatur mysterium SS. Trinitatis. VI. Concilii Tridentini, cujus formula eadem est cum Constantinopolitano symbolo, nisi quod declarationes habeat adjunctas contra errores recentium sectarum. Huic professioni quosdam articulos pro graecis adjunxit Gregorius XIII, ex concilio Florentino depromptos (2). Symbolorum usus, publicaque fidei professio non modo fidelibus praescripta est, sed ipsa concilia oecumenica, quae in causis fidei post Nicænum habita sunt, eorum quodpiam tanquam pro fundamento suae confessionis posuerunt (3).

(b) Librorum ac scriptorum censura, approbatio, condemnatio ita propria est pastorum Ecclesiae, ut ipso potestatis suae usu ac perpetua praxi ostenderint, sibi competere auctoritatem judicandi de sensu propositionum ac doctrinae, quae ex scriptorum toto libro, et doctrinae contextu, ac sensu scriptis expresso eruitur, indeque definiendi, isne sensus ab auctore intentus orthodoxus, an heterodoxus sit. Id, quod pluribus verbis demonstrari a theologis solet.

(c) Ea, quae indicavimus exercitia potestatis sacrae, non modo ad dogmata fidei, sed etiam ad doctrinam morum, et jus divinum positivum declarandum pertinent, et conservandae sanctitati Ecclesiae omnino necessaria sunt.

(1) S. Thomas 2 2. q. 1. a. 10 ad 3.

(2) Gregor. XIII. constitut. 43. « Credo etiam, suscipio atque profiteor ea » omnia, quae sacra oecumenica synodus Florentina super unione occidentalis et » orientalis ecclesiae definivit et declaravit... » vid. §. CCCXLII.

(3) Concil. Trid. Sess. III.

§. CCCLXXV. Modus, quo pastores Ecclesiae potestatem judicariam et legislativam exercent in tuenda doctrina fidei, ac morum, non idem perpetuo observatur; neque etiam necesse est, omnia statim definiri, approbari vel condemnari. Exempla varii procedendi modi istiusmodi sunt.

(a) Extant in jure canonico capitula nonnulla, in quibus Pontifices de proposita quaestione in utramque partem disputant, ac quid

ipsi amplectantur praeter ceteris, docent. Sic Innocentius ait: *inter opiniones praedictas illa probabilior judicatur, quae asserit, aquam cum vino in sanguinem transmutari* (1).

(b) Aliquando scholarum contentiones imposito utrique parti silentio supprimuntur, aut utrique suam tuendi opinionem facultas datur, sic tamen, ut a censuris mutuo jaciendis abstineant.

(c) Cum reprobatum doctrina, ea fere qualificari, id est, certae censurae qualitate solet affici, uti quod sit haeretica, haeresi proxima, haeresim sapiens, schismatica, erronea, blasphema, impia, scandalosa, piarum aurium offensiva, male sonans, simplicium seductiva, temeraria, periculosa, falsa etc. ubi contingere potest, ut plures istiusmodi notae eidem propositioni inurantur. Haec qualificatio aliquando est categorica, praecisa, ac specifica; dum nempe sua cuique damnatae thesi censura imponitur: aliquando *cumulativa*, cum multae propositiones una enumeratae proscribuntur velut *respective* haereticae, scandalosae etc. Hoc modo processit Joannes XXII. a. 1317. contra Fraticellos, quorum opiniones alias dixit *haeticas*, alias *insensatas*, alias *fabulosas* (2).

(d) Quando quidquam ultimato definitur legitima auctoritate tanquam fide divina tenendum, id ita fieri solet, ut assensus internus fidelium exigatur, iique non modo aliter docere vel loqui, sed etiam aliter sentire prohibeantur; nec dubium est, quin in hypothese instituta a Christo Ecclesiae, ac concessae eidem potestatis declarandi, proponendique jus divinum, is assensus internus ex obligatione naturali praestandus sit (3).

(1) C. cum Marthae. 6 §. 1. de celebratione Missarum. Benedictus XIV. T. I. bullar. const. 113. data ad archiepiscopum S. Dominici in Hispaniola profitemur, se disserendo doctorem duntaxat privatum agere velle. Etsi autem ea res ad jus humanum, non divinum spectarit, tamen annotare juvat, quae ibidem §. 41. in fine subnectit: « hactenus, inquit, fraternitati tuae satisfacere studuimus... » meram gerentes in hac epistola... privati doctoris personam. Nunc demum » epistolae nostrae finem facientes, supremi pastoris partes resumimus, ut apostolicam benedictionem impertiamur, utque praeterea te admoneamus, quod, » cum ea, quae ad nos scripsisti, a Justo Henningio Bœhmere (quamvis nullam » de eo mentionem feceris) sis mutuatus; ... sicuti laudabilis foret industria » tua, si eo auctore usus esses ad venerabiles Ecclesiae catholicae doctrinas illustrandas, aut si ipsum in iis, in quibus nobis adversatur, confutare aggressus » esses; ita reprehensioni te obnoxium fecisti, dum illius opus perlegere, atque » etiam tacitus transcribere ausus es, ut ad impugnandas canonicae jurisprudentiae sententias inter orthodoxos communiter receptas, instructor accederes. » Similia caderent in eum, qui pastoralibus literis Febronianas principiorum faeces ab ipsomet auctore rejectas inserere non dubitaret.

(2) Conf. cit. instructionem pastoral. archiepiscopi Parisiensis de turbis Galliae N. 126 seq.

(3) Famosus est conscientiae casus, quaeque contra silentium obsequiosum scripta et declarata sunt. Conf. dicta in Jur. Nat. Privato de autonomia §. LXXIV. (a.)

§. CCCLXXVI. Circa primarium, quod nunc expli-

cavimus, causarum ecclesiasticarum genus, quale est doctrina fidei, ac morum, quæque alia divini sunt juris, quomodo versetur eminens Vicarii Christi, dein aliorum etiam episcoporum divinitus instituta potestas, modo explicandum est; denique nec prætermittendum, quæ in istis negotiis advocatorum Ecclesiæ, politicorum nempe principum sit facultas et obligatio. Vicarii Christi, Romanique Pontificis in tuenda fide, ac quæ divini sunt juris, custodiendis ac promovendis præcipuas partes esse, nemo catholicorum negat; etsi non omnes explicent, in quo præcipuarum in hac re partium, uti loquuntur, ratio ac vis consistat. Quæ ad solitariam Romanorum Pontificum infallibilitatem spectant, cum ea theologi sibi dudum vindicarint, a me contrectanda non sunt. Tria animadvertam, ab instituto meo non aliena.

(a) Cum vi divinæ promissionis neque ædificium Ecclesiæ sine fundamento, neque pastor sine grege sit, et obligatio confirmandi fratres Petro ac successoribus imponi a Christo non potuerit, nisi preces suas, ne eorum fides deficeret, a divino patre exauditas pro sua reverentia fuisse, nosset; ægre concipi potest, quomodo ea solitaria nuncupari infallibilitas possit, cum ex vi systematis hierarchici inter ædificium ac fundamentum, inter pastorem ac gregem perpetua, eaque viva sit communicatio et connexio.

(b) Si præteritorum temporum memoriam repetamus, certissimum illud est, quod episcopi quidem Egypti a. 433. ad Xystum P. III scripserunt: *olim si quidem sæpius jam ex Alexandria hujusmodi hæreticis zizaniis insurgentibus suffecit vestra Apostolica sedes per universum tempus illud ad mendacium convincendum, impietatemque reprimendam* (1).

(c) Unde jure reprobata est inanissima assertio, qua nonnulli contra Romanam cathedram hac in controversia debellatum esse, insolentius quam verius gloriantur; *futilis et toties convulsa est assertio de Romani Pontificis supra concilium œcumenicum auctoritate, atque in fidei questionibus decernendis infallibilitate* (2).

(1) Idque exemplis confirmant Eutherius Thyanensis episcopus et Helladius Tarsensis in *epist. IV. ad Xystum III.* Coustant. col. 1246.

(2) *Prop. 29. inter damnatas ab Alexandro P. VIII. a. 1690, die 7 dec.* Dicunt, definitionem pontificiam ex se eam vim habere, ut *provisorie* illi obsequendum sit, saltem non dogmatizando contrarium, quamdiu non reclamet Ecclesia. At quomodo Ecclesia reclamare poterit, si nemini particulari liceat dogmatizare contrarium?

§. CCCLXXVII. Episcoporum maximam esse debere in conservanda fidei morumque puritate curam, et auctoritatem, vel inde patet, quod saluti ejus gregis, in quo positi sunt a Spiritu Sancto, nihil præ fidei integritate ac puritate magis necessarium sit. Considerantur iidem vel collectim instar unius *Corporis Capiti Ecclesiæ*, nempe Vicario Jesu Christi *adhærentis*; ac tum sive uno loco congregati sint, sive per suas quisque sedes dispersi, immota eorundem in definiendis controversiis auctoritas est et potestas. Unde Justinus Febronius comment. in suam retractationem rectissime statuit Posit. XV. *Hæresis Lutheri jam ante concilium Tridentinum, præeunte Leone X, pontif. Max. ab Ecclesia irrevocabiliter damnata fuit.* Et posit. XVII. *Constitutioni Unigenitus, ut dogmatico sanctæ sedis et universalis Ecclesiæ decreto, omnimoda ab omnibus obedientia debetur.* Si *singuli* considerentur episcopi, omnem pro defensione fidei ac divini juris potestatem exerunt, inspectoriam, legislatoriam, judicariam, eum nempe in finem, ut unitatem conservent; ob quam ipsam causam ad unitatis centrum referunt, quæ ambigua et majoris disceptationis videntur, exemplo S. Petri Chrysologi episcopi Ravennatis ita scribentis ad Eutychem presbyterum: *in omnibus hortamur te, frater honorabilis, ut his, quæ a beatissimo Papa Romanæ civitatis scripta sunt, obedenter attendas: quoniam beatus Petrus, qui in propria sede et vivit, et præsidet, præstat quærentibus fidei veritatem. Non enim pro studio pacis et fidei extra consensum Romanæ civitatis episcopi causas fidei audire non possumus* (1). Ceterum errores, qui vel antea ab Ecclesia damnati sunt, vel apertam hæresin sapiunt, sua ipsorum auctoritate proscribunt episcopi, atque in defensores eorundem canonicis pœnis animadvertunt: in gliscentes vero de novo inquirunt, omnique vi novitati doctrinæ ac perturbationi gregis obsistunt. Bina proferam episcopalis studii ac libertatis pro tuenda doctrinæ puritate exempla.

(a) Memorabilis est tum exprobratio data a Christo angelo, seu

episcopo Pergami, et angelo Thyatiræ (2); tum laus tributa angelo Ephesi (3). De S. Polycarpo antiquissimus Irenæus ita refert: *sunt, qui audierunt eum (Polycarpum) dicentem, quoniam Joannes Domini discipulus in Epheso iens lavari, cum vidisset intus Cerinthum, exilierit de balneo non lotus: dicens, quod timeat, ne balneum concidat; cum intus esset Cerinthus inimicus veritatis. Et ipse autem Polycarpus, Marcioni aliquando occurrenti sibi et dicenti: cognosce nos, respondit, cognosco te primogenitum satanæ. Tantum apostoli et horum discipuli habuerunt timorem, ut neque verbotenus communicarent alicui eorum, qui adulteraverant veritatem: quemadmodum et Paulus ait: hæreticum autem hominem post unam correptionem devita, sciens, quoniam perversus est, qui est talis, et a semetipso damnatus. Ita Irenæus (4).*

(b) Episcopalis libertatis in causa religionis illustria multa exempla recenset illustr. archiepiscopus de Beaumont in citata instructione de turbis Galliæ, ipse factus exemplum nihil cedens antiquis Ecclesiæ hierarchis. In his S. Ambrosium refert his verbis ad Theodosium scribentem: *nihil in sacerdote tam periculosum est apud Deum, tam turpe apud homines, quam quod sentiat, non libere denunciare: siquidem scriptum est: loquebar de testimoniis tuis in conspectu regum, et non confundebam. Clementiæ tuæ displicere debet sacerdotis silentium, libertas placere. Nam silentii mei periculo involveris, libertatis bono juvaris... in causa Dei quem audies, si sacerdotem non audias?... quis tibi verum audebit dicere, si sacerdos non audeat (5)?*

(1) Hæc epistola, quæ data est A. 449, continetur inter epistolas S. Leonis M. n. 25 edit Venet.

(2) Apoc. II, v. 14, 15, 20. — (3) Ibid. v. 6.

(4) Contra hæreses L. III, c. 3.

(5) Cit. instructio pastoral. n. 72. S. Ambros. epist. 40.

§. CCCLXXVIII. De advocatorum Ecclesiæ in tuenda fide, atque executione eorum, quæ divini juris sunt, obligationibus, satis, ut opinor, ex iis constat, quæ superius demonstrata sunt. Fatentur ipsimet, nullum penes se jus esse, judicandi de fide, decernendi aut definiendi quidquam; cum nihil juris ad id acceperint a Deo, neque in pastorum, sed ovium numero sint. Totum hoc negotium, quo conservandæ divinæ fidei homines satagunt, non ab hominum sapientia aut virtute, sed ab assistentia Spiritus Sancti, et Christi promissis pendet. Ea assistentia ac promissa non ad laicos, sed hierarchas Ecclesiæ pertinent. Igitur neque illorum probitas, aut

sapientia humana potestatem dat judicandi de fide, neque istorum improbitas aut ruditas datam potestatem auferre et promissa Christi frustrari potest (1). Sed inquirunt:

(a) *Principis est, impedire turbas ex dissidiis religionis enascentes.* Recte id quidem; coerceat igitur non sacrosancta Ecclesiæ jura divinitus concessa, sed homines protervos; et refractarios, qui ea turbare jura non verentur. Si id norint homines improbi, turbarum obtentu cessandum esse a prædicanda orthodoxa veritate, nunquam non turbæ existent; cum nunquam desint, quibus veritas catholica odio est. Atque id prænosens divinus servator contra omnes turbas ac turbatores præmuniit evangelicæ veritatis præcones.

(b) *Princeps silentium imponere utrique litigantium parti in causa religionis potest,* ita nimirum, ut partem utramque ad forum competens, et tribunal Ecclesiæ amandet; neque ea silentii lege promulgandæ veritati jam compertæ ac definitæ obsit. Duo extant de hac re decreta regum Galliæ, unum editum A. 1720, quo distincte declarat rex, articulum quintum legis præcedentis (de impositione silentii) sic fore executioni mandandum, quin sub prætextu silentii a se impositi prohiberi vi suæ intentionis possint archiepiscopi et episcopi ab instructione clericorum et fidelium suæ curæ commissorum circa obligationem se submittendi ad bullam Unigenitus. Alterum quod emanavit A. 1756, die 13 decembr. in hanc sententiam: « nolumus tamen rigorosum silentium a nostris declaracionibus præscriptum, quod inviolabiliter observari volumus, sic intelligi, ut præjudicare possit juri archiepiscoporum et episcoporum instruendi clericos et populos suæ curæ concreditos. »

(c) *Dicunt, invalescentibus de religione turbis penes principem esse, legem interimisticam et provisoriam dictare.* Vid. cit. Instructionem pastorem archiepiscopi de Beaumont. N. 74 et 75. De *ecthesi* Heraclii imperatoris et *typo* Constantis, de libello *interim* confer Masenium in vita Caroli V et Ferdinandi I, Imp. L. VII, N. 48 et 49.

(1) Distincte omnia hæc expressa sunt a Basilio imp. in VIII. synodo generali apud Harduin. concil. T. V, p. 920, 921.